

1979/80:90

Nr 90

Torsdagen den
21 februari 1980

Torsdagen den 21 februari

Kl. 12.00

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

§ 1 Justerades protokollet för den 13 innevarande månad.

§ 2 Om regeringsåtgärder med anledning av prisutvecklingen på röntgenfilm

Handelsministern STAFFAN BURENSTAM LINDER erhöll ordet för att besvara Bertil Jonassons (c) den 14 februari anmälda fråga. 1979/80:332, och anförde:

Fru talman! Bertil Jonasson har frågat mig om regeringen avser vidta några åtgärder i anledning av den mycket snabba utvecklingen av priset på röntgenfilm.

Vid framställning av film behövs olika mängd silver beroende på filmtyp. Behovet av silver är störst för industriell röntgenfilm och minst för de vanligaste typerna av amatörfilm.

Priset på silver på Londonbörsen steg under år 1979 med ca 800 %. Detta är huvudskälet till de prishöjningar som nu har inträffat.

Prisutvecklingen på hemmamarknaden kan inte isoleras från utvecklingen på världsmarknaden. Utvecklingen av priserna på olika slag av film kan ses som ett exempel på detta. Den utgör dessutom ett incitament för dem som sysslar med forskning och utveckling inom det aktuella området att ta fram nya produkter som bättre svarar mot de förändrade faktorkostnaderna.

Jag har erfarit att SPK har skrivit till importörer av röntgenfilm för att få närmare upplysningar om bl. a. prissättningen. Åtgärden är ett led i den prisövervakande verksamhet som nämnden bedriver i enlighet med av regeringen utfärdade riktlinjer. Verksamheten syftar bl. a. till att motverka prisstegringar som inte är kostnadsmässigt motiverade. Det ankommer i första hand på SPK att bedöma om prisutvecklingen påkallar särskild åtgärd. Därför är några åtgärder från regeringens sida f. n. inte aktuella.

BERTIL JONASSON (c):

Fru talman! Jag ber att få tacka handelsministern för svaret på min fråga.

Under fyra månader – från den 12 oktober 1979 till den 12 februari 1980 – har priserna på röntgenfilm ökat med över 100 %. Även om priserna på aktuell råvara – silver – har varit mycket kraftigt stigande, måste denna prisutveckling enligt min uppfattning betraktas som nästan orimlig. Silver-

Om regeringsåtgärder med anledning av prisutvecklingen på röntgenfilm

Torsdagen den
21 februari 1980

*Om möjligheterna
till s. k. köpt ut-
bildning inom
företag*

priserna har visserligen stigit med 800 %, men kostnaden för silvret utgör ändå en ganska liten del av de totala kostnaderna. Därför är en förhöjning av priset på röntgenfilm med 110 % under fyra månader uppseendeväckande kraftig.

Röntgenfilm är ju ingen lyxvara. Inom sjukvården används den dagligen. Dessa starka prisstegringar påverkar därför även landstingens kostnader. Mitt eget landsting, Värmlands läns landsting, har haft kostnader för röntgenfilm på ungefär 1 milj. kr. om året. Nu blir dessa kostnader mer än fördubblade.

Denna prisutveckling, som jag nästan vill beteckna som osund, bör ändå uppmärksammat följas. I detta fall, liksom vid alla prishöjningar på världsmarknaden, måste vi studera utvecklingen.

Handelsministern sade att det i första hand bör ankomma på SPK att bedöma om prisutvecklingen påkallar särskilda åtgärder – och det är väl riktigt. Men jag tror att det är nödvändigt att också regeringen följer prisutvecklingen, i detta fall lika väl som i andra fall. Vi är naturligtvis bundna av tendenser utomlands, men jag tror att tendenserna när det gäller prisutveckling över lag är sådana att de måste följas noggrant.

Jag hoppas att det även skall finnas andra vägar för att lösa dessa problem. I ett avsnitt i svaret påpekade också handelsministern att prisutvecklingen utgör "ett incitament för dem som sysslar med forskning och utveckling inom det aktuella området att ta fram nya produkter som bättre svarar mot de förändrade faktorkostnaderna".

Jag ber än en gång att få tacka för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 3 Om möjligheterna till s. k. köpt utbildning inom företag

Arbetsmarknadsministern ROLF WIRTÉN erhöll ordet för att besvara Gullan Lindblads (m) den 8 februari anmälda fråga, 1979/80:315, och anförde:

Fru talman! Gullan Lindblad har frågat mig om län med stor ungdomsarbetslöshet, t. ex. Värmland, även i fortsättningen kan påräkna möjligheter till s. k. köpt utbildning i företag.

Inom arbetsmarknadsutbildningen finns möjlighet för skolöverstyrelsen att köpa utbildningsresurser hos företag, organisationer m. fl. Köpen avser utbildning för elever som är berättigade till arbetsmarknadsutbildning, och de är som regel över 20 år. Under de senaste åren har denna möjlighet vidgats till att omfatta även utbildning för ungdomar under 20 år. Gällande bemyndigande upphör den 30 juni 1980.

Som Gullan Lindblad framhållit pågår inom regeringskansliet arbete med ett förslag om gymnasial företagsutbildning. Syftet är att större del än f. n. av utbildningen för vissa gymnasieelever förläggas till arbetsplatser. Det innebär således att man söker tillvarata den utbildningskapacitet som finns ute i

företagen. I detta sammanhang behandlas också frågan om köp av utbildning inom ramen för arbetsmarknadsutbildningen, och jag är därför inte beredd att nu uttala mig om vilka regler som skall gälla efter budgetårsskiftet.

Nr 90

Torsdagen den
21 februari 1980

GULLAN LINDBLAD (m):

Fru talman! Jag ber att få tacka arbetsmarknadsministern för svaret, även om jag naturligt nog inte är helt nöjd. Jag är litet besviken över att ingen som helst viljeinriktning har uttalats i svaret, men jag har naturligtvis full förståelse för att det kan vara svårt att uttala en sådan under pågående arbete i denna fråga.

Att jag har tagit upp frågan om medelstildelning för s. k. köpt ungdomsutbildning beror på dess mycket stora betydelse – inte minst inom ett län som Värmlands med stor ungdomsarbetslöshet. I januari månad fanns det enligt vår arbetsmarknadsstatistik 5 727 arbetssökande för, som det heter, omedelbar placering, varav 734 var under 19 år och 1 058 i åldern 19–24 år.

Vår länsarbetsnämnd har haft särskilt goda erfarenheter av utbildning inom de verkstadsmekaniska och svetsmekaniska linjerna samt inom restaurang och storhushåll. Detta är områden där många ungdomar har kunnat påräkna fortsatt arbete. Inom vissa verkstadsmekaniska linjer har t. o. m. alla fått arbete. Detta är alltså någonting att verkligen beakta inför det kommande propositionsarbetet. Jag vill påstå att ingen annan utbildningsform kan konkurrera med just lärlingsutbildning inom företagen.

Alternativet till lärlingsutbildningen är beredskapsarbeten. Visst kan de vara bra, men de omfattar ju bara en period om sex månader, och sedan får den unge ofta gå tillbaka till arbetslöshet igen. För samhället är också beredskapsarbeten den dyraste formen. Jag vill också säga att jag naturligtvis hoppas att man kommer att ändra ersättningen till företagen i den kommande propositionen, även om det något faller utanför denna fråga.

Nu har arbetsmarknadsverket efter riksdagsbeslut 1979 fått direktiv om att all företagsutbildning skall vara avslutad före den 1 juli 1980, vilket också framgår av svaret. Detta har exempelvis i vårt län inneburit att man fått göra kortkurser i stället för ettårig utbildning, och det är ju inte bra.

Den kommande gymnasiala företagsutbildningen välkomnas av oss alla – inte minst på arbetsförmedlingen. Men man anser inte att denna utbildning kommer att lösa alla ungdomars sysselsättningsproblem i ett slag. Arbetsmarknadsverket har därför begärt förlängd medelstildelning för s. k. köpt utbildning inom företag.

Jag hade alltså hoppats på att få ett positivt besked i den frågan, och jag vill fråga arbetsmarknadsministern: Detta är väl ändå inte sista ordet i ärendet?

Arbetsmarknadsministern ROLF WIRTÉN:

Fru talman! Jag håller inte med Gullan Lindblad om att det i svaret saknas uttryck för viljeinriktning när det gäller det arbete som pågår. Det är helt klart – och det framgick också av Gullan Lindblads inlägg – att vi är eniga om

*Om möjligheterna
till s. k. köpt ut-
bildning inom
företag*

Torsdagen den
21 februari 1980

*Om möjligheterna
till s. k. köpt ut-
bildning inom
företag*

själva färdriktningen för det här arbetet, dvs. att försöka få mer av företagsförlagd utbildning. Jag kan försäkra Gullan Lindblad att jag på den punkten står fast vid mina tidigare intentioner och att jag arbetar vidare på den linjen. Jag har helt enkelt satt upp som mål att gymnasieskolan skall ta över utbildningsansvaret för alla ungdomar i gymnasieskoleålder, dvs. att i varje fall 17-18-åringarna bör få sin utbildning och sin yrkespraktik inom gymnasieskolans ram. Jag tror att detta nu har kommit att bli ett gemensamt mål för de olika partierna och för arbetsmarknadens parter. Det finns alltså här en klar viljeinriktning.

Men vi är som sagt mitt inne i arbetet med propositionen, och därför har jag för dagen inte kunnat ge några preciserade uppgifter om huruvida det behövs några ytterligare åtgärder. Man kan givetvis som Gullan Lindblad oro sig för – och det kan finnas goda skäl för en sådan oro – att det med det kommande förslaget inte går att i den första omgången lösa sysselsättningsproblemen för alla ungdomar. Det är möjligt att vi behöver kompletterande åtgärder, och då får vi diskutera de problemen och återkomma till riksdagen i den här frågan.

GULLAN LINDBLAD (m):

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för det här förtydligandet. Också jag tror att vi är helt eniga om målet, men jag hade kanske hoppats på någon precisering av vilka åtgärder regeringen har tänkt sig. Jag förstår emellertid att det kan vara svårt att göra preciseringar just nu.

Jag bedömer att det finns en viss risk för att man, när man lägger hela ansvaret för den företagsförlagda utbildningen på skolan, lägger tyngdpunkten vid utbildningsproblematiken och att man inte i lika stor utsträckning beaktar arbetsmarknadsproblematiken i det här sammanhanget. Jag vill därför fråga om inte regeringen kommer att bedöma det som synnerligen nödvändigt med ett intimt samarbete mellan arbetsförmedling och skola liksom mellan länsarbetsnämnder och skolmyndigheter, så att dessa olika organ inte arbetar med vattentäta skott emellan sig. Jag tror att detta är oerhört viktigt.

Även om jag förstår att arbetsmarknadsministern inte nu kan ge några löften, så hoppas jag att jag kan få skicka med arbetsmarknadsministern mina synpunkter i fråga om specialdestinerade bidrag. Det kan bli nödvändigt med vissa former av sådana bidrag till län som Värmland, som har sådana enorma problem. Jag skulle kunna tänka mig att detta också kan komma att bli nödvändigt för andra län i vårt land, t. ex. Norrbottens län.

Arbetsmarknadsministern ROLF WIRTÉN:

Fru talman! Som svar på Gullan Lindblads fråga vill jag säga att det definitivt är nödvändigt att få ett gott samarbete mellan arbetsmarknadsverket och skolöverstyrelsen på centralt håll liksom mellan motsvarande myndigheter på det lokala planet. Jag har funnit det vara en brist att man inte lyckats åstadkomma den flexibilitet i skolsystemet som krävs för att kunna

hjälpa ungdomarna in på arbetsmarknaden. Här ligger en av de brister som vi nu försöker att komma till rätta med.

Nr 90

Torsdagen den
21 februari 1980

GULLAN LINDBLAD (m):

Fru talman! Jag tolkar arbetsmarknadsministrarnas svar som mycket positivt, och jag förväntar mig att det i framtiden kommer att ges vissa möjligheter till komplettering av åtgärderna i samband med den kommande gymnasiala företagsutbildningen.

*Om villkoren för
inresevisum*

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 4 Om villkoren för inresevisum

Statsrådet KARIN ANDERSSON erhöll ordet för att besvara *Bertil Måbrinks* (vpk) den 14 februari anmälda fråga, 1979/80:331, och anförde:

Fru talman! Bertil Måbrink nar med anledning av ett aktuellt ärende om inresevisum för en turkisk medborgare frågat mig vilka åtgärder jag avser vidta för att förhindra att uppgifter från ett annat lands myndigheter utgör tillräcklig grund för att vägra en person inresevisum till Sverige, när landet i fråga befinner sig i akut konflikt med befrielseörelse som den visumsökande haft anknytning till.

Ärenden rörande viseringsfrågor handlägges normalt av statens invandrarverk. Det aktuella ärendet befinner sig nu under regeringens prövning.

På grund av sekretessbestämmelserna är jag förhindrad att redogöra för de närmare omständigheterna i det nu aktuella ärendet. Helt allmänt kan emellertid sägas att invandrarverket liksom regeringen vid prövning av ansökningar om inresevisering har att beakta samtliga i ärendet föreliggande omständigheter. Dessa omständigheter kan vara av skiftande karaktär, och de kan exempelvis utgöras av uppgifter från ett annat lands myndigheter. Enligt vad invandrarverket har uppgivit är man i flyktingsammanhang synnerligen försiktig när det gäller uppgifter från andra länders myndigheter.

Med hänsyn till vad jag har sagt anser jag inte att det finns anledning att vidta några särskilda åtgärder med anledning av Bertil Måbrinks fråga.

BERTIL MÅBRINK (vpk):

Fru talman! Jag tackar Karin Andersson för svaret.

Det är viktigt att regeringen lyssnar och tar fasta på enskilda människors och organisationers synpunkter i fallet Bulut. Som bekant är Bulut inte bara turkisk medborgare. Han är också kurd. Både Karin Andersson och jag är väl medvetna om hur bl. a. de turkiska myndigheterna förföljer och mördar den kurdiska befolkningen. Till saken hör som bekant också att Bulut är gift med en svensk medborgare.

Om Bulut skickas till Turkiet kommer han i lindrigaste fall att hamna i

fängelse. Därför tycker jag att det är helt klart att Bulut bör förenas med sin svenska hustru i Sverige. Det behöver inte råda några tvivel om den saken.

Dessutom finns det en rad frågetecken när det gäller den svenska invandrapolitikens inriktning i dag. I en rad upprörande fall har man brutit mot de gällande bestämmelserna. Enbart i dag tas det upp två fall här i kammaren. Nästa fråga som Karin Andersson skall besvara gäller som bekant en tunisier. Jag kan inte ta upp hela problematiken, eftersom tiden är fört kort under en frågestund. Men jag skall återkomma dels med olika fall, dels om den svenska invandrapolitiken i stort.

Trots att Bulut utgör ett klart exempel på ett fall där man borde ha beviljat uppehållstillstånd, försöker man kringgå och blunda för fakta. Jag kan inte se annat än att regeringen är direkt ansvarig för vad som nu sker i en rad fall. Försöker man försköna olika terrorregimer litet varstans i världen? Det kan väl inte vara så, att Karin Andersson inte har riktigt bra rådgivare eller handläggare. En fråga som är aktuell i Bulut-fallet är denna: Hur många flyktingar har förpassats tillbaka till grymma diktators diktatorer, flyktingar som inte har haft någon riksdagsledamot, andra personer eller organisationer att förlita sig till?

Fallet Bulut ger anledning till en rad frågor som Karin Andersson inte har svarat på. För det första: Vilka skäl ligger bakom avslaget? För det andra: Hur gör den svenska polisen sina bedömningar, sker det självständigt? För det tredje: Är polisen kompetent att göra bedömningar av denna karaktär? För det fjärde: Kan invandrarministern ge besked om att Bulut får komma till Sverige? För det femte: Vad tänker regeringen vidta för åtgärder för att det inte ständigt skall uppstå sådana här fall?

Statsrådet KARIN ANDERSSON:

Fru talman! Som jag tidigare sade kan jag inte diskutera det aktuella fallet, eftersom det f. n. prövas av regeringen. Jag vill dock bestämt tillbakavisa vissa av Bertil Måbrinks insinuationer. Ingen som bedöms vara flykting av politiska skäl avvisas, utan sådana flyktingar får stanna. Vi följer därvidlag mycket generöst FN:s flyktingkonventions bestämmelser. Bertil Måbrink gör sig möjligen skyldig till en begreppsförvirring: det är de som icke är politiska flyktingar som avvisas, medan de som efter en generös bedömning anses vara politiska flyktingar får stanna, oavsett från vilken regim de har flytt.

Jag kan alltså inte ge besked om vilket beslut som kommer att fattas, eftersom frågan fortfarande är föremål för beredning.

BERTIL MÅBRINK (vpk):

Fru talman! Låt mig bara säga att jag ställde en rad frågor. Jag kräver inte att Karin Andersson skall svara på alla dessa här i dag, men jag har ställt dem ändå, eftersom de bör återkomma och besvaras eller diskuteras i kammaren.

Beträffande fallet Bulut är ännu inte något klart, vad jag förstår.

Invandrarverket har skickat över frågan till regeringen för avgörande. Regeringen har haft konselj i dag, men man har tydligen inte fattat något beslut. Fallet är under regeringens prövning, säger Karin Andersson. Men man måste fråga sig vad det är för uppgifter som ligger till grund för att invandrarverket vägrat Hassan Bulut bl. a. inresevisum. Är det inte helt klart i fallet Bulut att han borde få uppehållstillstånd i det här landet? Är det inte här helt klart fråga om en person som är politisk flykting? Dessutom har han anknytning till Sverige, och man har hitintills – det finns ännu ingenting klart – vägrat honom möjligheter att komma till Sverige.

Oavsett om det skulle anses vara en insinuation eller ett påstående vill jag hävda att det enbart måste vara uppgifter från de israeliska myndigheterna som ligger till grund för gjorda bedömningar, nämligen uppgifter om Hassan Buluts medlemskap i Al Fatah-organisationen. Detta må ligga till grund för Israels bedömning, och man har där dömt Bulut till sju års fängelse för detta medlemskap. Han har inte gjort något annat än att han haft medlemskap i organisationen. Men det medlemskapet kan väl ändå inte vara den svenska regeringens argument för att vägra denna person inresevisum – och alltså skicka honom i armarna på en brutal regim i Turkiet.

FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag får erinra talaren om att kammaren inte äger överlägga om myndighets handläggning i enskilt fall.

Statsrådet KARIN ANDERSSON:

Fru talman! Jag har inget mer att tillägga. Det är riktigt som fru talmannen säger att jag inte kan gå in på de omständigheter som varit avgörande för invandrarverket och inte heller på de omständigheter som kan komma att spela in när regeringen fattar sitt avgörande.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Om förpassningen av en tunisisk journalist

Statsrådet KARIN ANDERSSON erhöll ordet för att besvara *Jan Bergqvists* (s) den 14 februari anmälda fråga, 1979/80:333, och anförde:

Fru talman! Jan Bergqvist har frågat mig om regeringen kan tala om vad som har hänt tunisiske medborgaren Mohamed Rafrafi, sedan han den 5 februari 1980 förpassades från Sverige.

Vid ankomsten till Tunisien omhändertogs Rafrafi av representanter för tunisiska myndigheter. Enligt vad jag erfarit har Rafrafi frigetts dagen efter sin ankomst till Tunisien. Han har tagit telefonkontakt med sin familj där och har därvid meddelat att han mådde bra. Jag avser att fortsätta att via de olika kanaler som står till buds söka finna ytterligare klarhet i Rafrafis situation.

Torsdagen den
21 februari 1980

*Om förpassningen
av en tunisisk
journalist*

JAN BERGQVIST (s):

Fru talman! Jag ber att få tacka invandrarministern för svaret.

Det kom många protester när regeringen beslutade att förpassa Mohamed Rafrafi till Tunisien. Själv hungerstrejkade han när han fick veta att han skulle skickas i väg. Men regeringen menade att han inte skulle råka illa ut.

Nu gick det inte lika enkelt och smärtfritt som regeringen hade trott. Flygplanet som Mohamed Rafrafi fick åka med landade inte i Tunis, trots att det var ett reguljärt plan som var destinerat dit och trots att det enligt uppgift inte fanns några landningsproblem. I stället fortsatte planet till en helt annan flygplats 16 mil söder om Tunis. Där väntade polisen, som tog hand om Mohamed Rafrafi och förde bort honom. Planet flög sedan till Tunis med övriga passagerare.

Det här skedde för 16 dagar sedan. Vad som därefter har hänt Rafrafi vet vi inte säkert. Hans föräldrar har inte träffat honom. De väntade förgäves vid flygplatsen i Tunis. De har nu i över två veckor förgäves väntat att han skulle komma till deras hem. Däremot fick föräldrarna dagen efter ankomsten ett kort telefonsamtal från sin son. Han sade att han var i Tunisien och att han var mycket trött. Han hade ju då hungerstrejkat i tio dagar. När hans far skulle prata med honom, lades luren på.

Detta är den uppgift jag har fått av Mohamed Rafrafis bror, som har haft kontakt med fadern. Karin Andersson refererar det här samtalet på följande sätt: "Han har tagit telefonkontakt med sin familj där och har därvid meddelat att han mår bra." Jag undrar vilken av de här versionerna som är den riktiga. Är det broderns eller den som regeringen har förmedlat? Man kan bara fråga sig: Hur troligt är det att någon meddelar att han mår bra när han har hungerstrejkat i tio dagar, när han har gjort en påfrestande resa, blivit arresterad av polisen och sedan utsatts för psykisk och fysisk press?

Om Mohamed Rafrafi har ringt det här samtalet under bevakning eller i fängsligt förvar eller om han har gjort det på fri fot är svårt att avgöra med bestämdhet. Vad vi däremot kan vara säkra på är att han själv upplever sin belägenhet som allvarlig. Mot den bakgrunden finns det all anledning för den svenska regeringen att försöka bringa full klarhet i hans öde. Regeringen måste noga följa vad som händer i fortsättningen. Kommer det fram att Mohamed Rafrafi förföljs, förväntar jag mig att regeringen agerar med kraft och använder alla möjligheter som står till buds för att värna hans liv och frihet.

Statsrådet KARIN ANDERSSON:

Fru talman! Jag vill försäkra Jan Bergqvist att det är ett gemensamt intresse för oss att få klarhet i vad som har hänt Mohamed Rafrafi. Det är också min avsikt att via de kanaler som står mig till buds försöka få detta klarlagt. Jag har också haft kontakter med Rafrafis bror. Jag har träffat honom personligen och fått telefonsamtalet bekräftat. Det fanns inget tvivel om att det var Mohamed Rafrafi, säger brodern. Jag litar på det. Mohamed Rafrafi var helt ingenkänd av sin far.

Detta ger i och för sig ingen visshet om att Mohamed Rafrafi befinner sig på fri fot. Det finns heller ingenting som säger att han skulle vara fängslad. Men som sagt, vi undersöker via de kanaler vi har hur situationen nu är, och det är i högsta grad i mitt eget intresse.

JAN BERGQVIST (s):

Fru talman! Det har förekommit uppgifter om att familjen har kontaktats ytterligare en gång av Mohamed Rafrafi. Men jag noterar att Karin Andersson inte har tagit del av den uppgiften. Jag hade kontakt med Mohamed Rafrafis bror senast i dag. Han gav bestämt besked, efter ett telefonsamtal som han haft så sent som i dag, att det bara har förekommit detta enda samtal, den 6 februari, och familjen har ingen aning om var Mohamed Rafrafi befinner sig.

Därför vill jag ta fasta på vad Karin Andersson här säger, att regeringen inte kommer att släppa den här frågan utan med kraft kommer att försöka bringa klarhet i Mohamed Rafrafis öde.

Statsrådet KARIN ANDERSSON:

Fru talman! I enlighet med vad som alltid gäller när man diskuterar enskilda fall är jag förhindrad att närmare redogöra för Rafrafis situation i Tunisien, dels av formella skäl, dels därför att det kan tänkas att det inte är förenligt med hans egna intressen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Om sjukvårdsberedskapen vid reaktorolyckor

Statsrådet ELISABET HOLM erhöll ordet för att besvara *Pär Granstedts* (c) den 15 februari anmälda fråga, 1979/80:336, och anförde:

Fru talman! Pär Granstedt har frågat mig vilken beredskap det finns inom den svenska sjukvården för att ge tillfredsställande vård åt de tusentals människor som under olyckliga omständigheter kan behöva sådan efter en stor reaktorolycka.

Ansvar för beredskap mot atomolyckor åvilar statens strålskyddsinstitut som är central strålskyddsmyndighet. På det regionala planet är det länsstyrelserna som har ansvaret för planeringen av åtgärder mot sådana olyckor.

När det gäller att ta hand om personer som har skadats eller blivit sjuka till följd av atomolyckor gäller landstingskommunernas allmänna sjukvårdsansvar enligt 3 § sjukvårdslagen (1962:242). För större katastrofer i fredstid finns en särskild medicinsk katastroforganisation uppbyggd på alla akutsjukhus och regionalt hos sjukvårdshuvudmännen. Katastrofberedskapen planerades ursprungligen främst med tanke på stora flyg- och järnvägsolyckor, men även riskerna för atomolyckor beaktades redan från början. Katastrofplanerna ses över fortlöpande och övningar hålls för att pröva om planerna är

Nr 90

Torsdagen den
21 februari 1980

Om sjukvårdsberedskapen vid reaktorolyckor

Torsdagen den
21 februari 1980

Om sjukvårdsberedskapen vid reaktorolyckor

realistiska. Det bör här erinras om att befintliga och planerade kärnkraftverk ligger relativt nära stora sjukhus med särskilda resurser inom bl. a. det strålningsbiologiska området.

Jag vill här också nämna att strålskyddsinstitutet i samråd med socialstyrelsen anordnat kurser angående vård av skadade vid atomolyckor. I dessa kurser har deltagit läkare och annan personal vid sjukhus som måste hålla särskild beredskap mot sådana olyckor samt länsläkare. Enligt vad jag har inhämtat pågår också inom socialstyrelsen en utredning om riktlinjer för det allmänna omhändertagandet av strålskadade personer.

De ansvariga myndigheterna tar aktivt del av internationella erfarenheter inom området, bl. a. genom att sända svenska experter som deltagare i kurser i andra länder.

För beredskap mot olyckor av olika slag i krig, bl. a. till följd av ABC-stridsmedel, finns en särskild organisation planerad. En strävan är att samordna den medicinska katastrofberedskapen i fred med den i krig.

Den medicinska beredskapen inför de olika typer av större olyckor som kan inträffa i samhället måste fortlöpande ses över och anpassas till de nya förutsättningar som kan uppkomma. Detta gäller även den medicinska beredskapen inför de mycket stora men osannolika kärnkraftsolyckor som statens strålskyddsinstitut belyst i rapporten Effektivare beredskap. Rapporten remissbehandlas f. n. När remissbehandlingen avslutats avser regeringen att skyndsamt ta ställning till vilka åtgärder som kan anses motiverade.

PÄR GRANSTEDT (c):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet Holm för svaret på min fråga.

Tyvärr måste jag väl konstatera att svaret inte ger särskilt mycket upplysning om själva den grundläggande frågeställning som jag har försökt väcka, nämligen vilka möjligheter vi faktiskt har att ta hand om de tusentals skadade som det kan bli fråga om vid en stor reaktorolycka under ogynnsamma omständigheter. Jag är naturligtvis medveten om att vi har en organisation och en beredskapsplanläggning för stora katastrofer, men frågan är om den planeringen räcker till för katastrofer av den storleksordning som det här kan vara fråga om. Statsrådet säger: "Katastrofberedskapen planerades ursprungligen främst med tanke på stora flyg- och järnvägsolyckor — — —." Sådana bedömer vi i vanliga fall som mycket stora olyckor — det kan röra sig om flera tiotal eller kanske rent av hundratals skadade människor vid den typen av katastrofer.

Men tänk om vi skulle få ett stort reaktorhaveri, med ett radioaktivt moln mot en större tätortskoncentration! I så fall handlar det om en katastrof av en helt annan storlek än de som vi nägonsin hittills har varit vana vid i fredstid. Räcker då en katastrofberedskap som är i huvudsak dimensionerad för så att säga, om uttrycket tillåts, "mera normala" katastrofer, av det slag som vi har haft några stycken av hittills?

Jag vill ställa en rak fråga: Om det skulle hända en stor olycka vid Barsebäck nu, kan då sjukvårdsorganisationen ta hand om de människor som

i så fall behöver sjukhusvård, t. ex. om vi får in ett radioaktivt moln över Malmö? Eller måste vi konstatera att vi inte har den kapaciteten? Om vi inte har den kapaciteten, kan vi då räkna med att inom rimlig tid kunna bygga upp en sjukvårdskapacitet som gör att vi med kort varsel kan ta hand om kanske tusentals akut strålskadade människor? Och vad kommer i så fall en sådan sak att kosta? Jag förstår att den senare bedömningen är svår att göra, men jag vill fråga hur statsrådet ser på våra möjligheter att nu eller inom rimlig tid få en sådan sjukvårdsapparat att vi kan ta hand om den mycket stora mängd människor det kan bli fråga om.

Statsrådet ELISABET HOLM:

Fru talman! Av mitt frågesvar framgår att vi har en god medicinsk katastrofberedskap, åtminstone mot olyckor av måttlig omfattning. Organisationen har prövats vid övningar och vid större järnvägsolyckor.

När det gäller atomolyckor av den storleksordning som Pär Granstedt har talat om i sin fråga vill jag erinra om att expertisen inom området anser att sådana olyckor är högst osannolika.

Som jag har nämnt i frågesvaret avser emellertid regeringen att – när remissbehandlingen av strålskyddsinstitutets rapport "Effektivare beredskap" avslutats – ta ställning till vilka ytterligare åtgärder som kan anses motiverade för att höja den medicinska katastrofberedskapen. Jag vill dock nämna att man i november 1978 hade en övning vid Varbergs lasarett. Där är kringliggande sjukvårdsområden informerade, och överenskommelse har träffats med dessa hur man skall handla vid sådana här tillfällen. Jag anser det lämpligt att vi avvaktar remissbehandlingen av den här rapporten innan vi går närmare in på dessa utomordentligt svåra frågor.

PÄR GRANSTEDT (c):

Fru talman! Jag är på det klara med att vi har en katastrofberedskap som gör att vi kan ta hand om olyckor av "måttlig omfattning", som statsrådet säger. Men här handlar det inte om olyckor av måttlig omfattning utan om olyckor av omåttlig omfattning, måste man säga.

Visst är det sant som statsrådet Holm säger att man har bedömt en reaktorolycka av sådan omfattning att den kan leda till att tusentals människor får akuta strålskador som osannolik. Men jag vill påminna om att man i reaktorsäkerhetsutredningen – och det refereras i strålskyddsinstitutets rapport Effektivare beredskap – beskriver sannolikheten för en stor reaktorolycka som ungefär 1 på 60. Samtidigt säger man att osäkerheten i bedömningarna är så stor att sannolikheten för en stor reaktorolycka, om vi bygger ut till 12 reaktorer i Sverige och låter dem gå i 25 år, kan vara så stor som 1 på 4. Och då handlar det inte längre om små sannolikheter, utan då handlar det om en eventualitet som vi måste räkna med om vi har ett betydande kärnkraftsprogram här i landet.

Det är litet svårt att få ett alldeles rakt besked av statsrådet Holm. Jag kan inte tolka hennes uttalande på annat sätt än att om en stor reaktorolycka av den här omfattningen skulle inträffa nu, så har vi inte förutsättningar att på

Torsdagen den
21 februari 1980

*Om narkotika-
missbruket bland
ungdomar*

ett riktigt sätt ta hand om alla de människor som då berörs. Det är i så fall mycket allvarligt. Om denna tolkning är felaktig hoppas jag att statsrådet Holm säger ifrån om det.

Jag tolkar också svaret så, att man nu inte ens vet vilka förutsättningarna är för att inom en rimlig framtid bygga upp denna typ av sjukvårdsberedskap. Det skulle i så fall vara ännu allvarligare.

Statsrådet ELISABET HOLM:

Fru talman! Vi har självfallet inte sjukhusplatser omedelbart. Det måste vara katastroforganisationen som ställer dessa platser till förfogande vid en katastrof av den storleksordning som det här är fråga om.

F. ö. hävdar jag fortfarande att det är viktigt att vi inväntar remissbehandlingen av den av mig nämnda rapporten. Då den är klar skall vi vidta de åtgärder som anses erforderliga.

PÄR GRANSTEDT (c):

Fru talman! Oklarheten kvarstår dess värre. Man kan alltså tänka sig åtgärder efter en remissbehandling. Det innebär väl fortfarande att vi t. v. måste leva i en situation där vi inte har de förutsättningar som skulle behövas om det skulle inträffa en verkligt stor reaktorkatastrof. När det gäller frågan huruvida vi kommer att få de förutsättningarna efter denna remissbehandling och de åtgärder som då kan anses erforderliga, får vi vänta och se.

Jag måste säga att det inte är en särskilt tillfredsställande situation. Vi har faktiskt kärnkraftverk i drift här i landet, och det finns ju planer på att vi skall få ännu fler.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Om narkotikamissbruket bland ungdomar

Socialministern KARIN SÖDER erhöll ordet för att besvara *Rune Gustavssons* (c) den 5 februari anmälda fråga, 1979/80:306, och anförde:

Fru talman! Rune Gustavsson har frågat mig om jag är beredd vidta åtgärder för att ansvarig myndighet skall använda de lagliga instrument som står till förfogande för att förhindra att ungdomar knarkar ner sig och blir prostituerade.

Liksom Rune Gustavsson har jag upprörts av narkotikamissbrukets tragiska följder. Jag har vid flera tillfällen förklarat att missbruket hör till våra allvarligaste sociala problem och måste bekämpas med alla medel. Jag har framhållit att regeringen i årets budgetproposition föreslår en kraftig ökning av insatserna mot alkohol och narkotika, och att vi försöker angripa problemen på olika fronter – också genom ett ökat internationellt samarbete.

Ansvarig myndighet när det gäller unga missbrukare är i första hand kommunerna och deras sociala centralnämnder. Barnvårdslagen ger

Torsdagen den
21 februari 1980

*Om narkotika-
missbruket bland
ungdomar*

nämnderna både befogenhet och skyldighet att omhänderta unga missbrukare för samhällsvård när det är uppenbart att ett ingripande är påkallat.

Det finns tecken som tyder på att sociala centralnämnderna i större utsträckning än tidigare har tillgripit de åtgärder som lagen erbjuder, vilket är väl befogat mot bakgrund av det eländiga tillstånd som många missbrukande ungdomar befinner sig i. Efterfrågan på platser på ungdomsvårdsskolorna ökade med 24 % under år 1979 i jämförelse med år 1978. Motsvarande bild uppvisar andra barn- och ungdomsinstitutioner. Missbruk av narkotika är en vanlig orsak för intagning. Samhällets reaktion mot ungdomsprostitutionen har också medfört en ökad intagning vid ungdomsvårdsskolorna. Under år 1978 angavs beträffande 26 % av de flickor som intogs prostitution som skäl för kommunernas ansökan om plats.

När det gäller missbrukare som har fyllt 20 år ger lagen om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall, LSPV, samhället möjlighet att ta in missbrukare för vård mot deras vilja. En nyligen publicerad undersökning visar att antalet ingripanden enligt LSPV ökat kraftigt när det gäller alkoholmissbrukare. Detsamma gäller troligen för narkotikamissbrukare eftersom en allt större del av narkotikamissbrukarna är blandmissbrukare för vilka alkohol ingår i missbruksbilden.

Jag vill också erinra om att riksåklagaren nyligen har rekommenderat en skärpt praxis vad gäller åtal vid narkotikaförseelser.

Berörda myndigheter och organisationer följer nu upp riksdagens beslut år 1978 om åtgärder mot narkotikamissbruket. Speciellt intressant i detta sammanhang är den försöksverksamhet som pågår i skolan med att förbättra skolans metoder att hjälpa ungdomar i riskzonen. Vidare kommer en handbok för skolpersonal i narkotikafrågor att ges ut under våren 1980.

Brottsförebyggande rådet har tillkallat en arbetsgrupp som skall behandla frågor om unga lagöverträdare. Gruppen har till uppgift att klargöra om polis eller socialvård skall utreda misstankar om brott bland minderåriga. Samtidigt skall man diskutera vilka åtgärder som skall vidtas när en minderårig begått ett brott.

Inom den närmaste tiden kommer utredningen om narkotikamissbrukets omfattning att redovisa resultatet av sitt arbete. Vi kommer alltså att snart ha en fastare grund när det gäller att pröva vilka ytterligare åtgärder utöver de pågående som måste till för att bekämpa missbruk och prostitution.

Avslutningsvis vill jag framhålla att samhället aldrig kan acceptera narkotikamissbruk. Såväl myndigheter som alla vi medborgare har ett ansvar och en skyldighet att aktivt bekämpa narkotikamissbruket i alla dess former.

RUNE GUSTAVSSON (c):

Fru talman! Jag ber att få tacka socialministern för svaret på min fråga.

Jag ställde frågan efter det att jag hade läst de artiklar som fanns i tidningen Expressen om narkotikamissbruket och om hur ungdomar hamnat i detta elände. Då, liksom många gånger tidigare, frågade jag mig: Hur kan det vara

*Om narkotika-
missbruket bland
ungdomar*

möjligt att unga flickor, 13–15 år gamla, nerknarkade driver omkring på Malmskillnadsgatan utan att myndigheterna ingriper? Personer ute i landet har flerfaldiga gånger frågat mig: Varför gör ni politiker i riksdagen ingenting åt missförhållandena, utan låter dessa unga människor driva omkring, nerknarkade och missbrukande alkohol, för att sedan hamna i kriminalitet och prostitution? Varje gång har jag svarat ungefär så här: Det hjälper inte hur många lagar vi stiftar i riksdagen och vilka åtgärder vi än vidtar, om inte dessa följs upp på det lokala planet. Vi har ett instrument mot dessa vinddrivna ungdomar, nämligen barnavårdslagen, som i de här fallen kan tillämpas på ungdomar upp till 20 års ålder. Barnavårdslagen har ju kommit till för att skydda ungdomar som har fått problem eller befinner sig i situationer som de själva inte kan komma ur eller har kraft att klara av. Jag vågar påstå att om våra socialnämnder ute i landet verkligen hade gjort ingripanden på tidigare stadier hade många, många ungdomar räddats från att hamna i en situation som sedan lett till kriminalitet.

Jag är tacksam för det svar jag har fått och för de synpunkter som där kommer fram. Jag noterar också med tacksamhet riksåklagarens rekommendation om en skärpt praxis när det gäller åtal för narkotikaförseelser. Jag vet att många socialnämnder verkligen använder de lagliga instrument som står till förfogande, men det finns också socialnämnder som alltjämt är passiva. Man borde kanske via socialstyrelsen göra en undersökning av hur lagstiftningen följs upp ute i landet. Det kan ibland vara olika ideologiska uppfattningar som ligger till grund för hur man tillämpar lagstiftningen, och det drabbar i så fall ungdomarna.

Anser socialministern att det skulle gagna frågan att göra ytterligare en undersökning i syfte att få till stånd en mer enhetlig tillämpning av den lagstiftning som vi har på det här området?

Socialministern **KARIN SÖDER:**

Fru talman! Det är helt klart att det, som Rune Gustavsson säger, under rätt lång tid har varit en osäkerhet i tillämpningen av de lagar som vi faktiskt har och som kan användas i det här syftet. Som jag framhöll i mitt svar har emellertid en uppstramning skett under den senaste tiden, kanske mest beroende på att debatten både om vårt ansvar som medmänniskor och om myndigheternas ansvar har svängt i en annan riktning. Jag tror dock att vi kommer att ha en osäkerhet framöver ända till dess att riksdagen har fattat beslut om socialtjänstlagen, där de nya ramarna för ansvaret för våra kommuninvånare läggs fast. Så länge den lagen inte har antagits kommer vi, som sagt, att ha en viss osäkerhet. Men det hindrar inte att vi med all kraft ser till att de människor som behöver vård får det inom ramen för de lagar och förordningar som vi redan har. Att lagstiftningsarbete pågår är ingen ursäkt för att låta människor gå under. Därför följer vår beredningsgrupp de här frågorna med stor uppmärksamhet, som Rune Gustavsson väl vet från sin tid som socialminister – han lade en god grund för det här arbetet vid

departementet. Vi har täta kontakter med socialstyrelsen för att de här frågorna skall få sin rätta behandling.

Överläggningen var härmed avslutad.

Nr 90

Torsdagen den
21 februari 1980

Om tilläggsdirektiv till ensamförälderkommittén

§ 8 Om tilläggsdirektiv till ensamförälderkommittén

Socialministern KARIN SÖDER erhöi ordet för att besvara *Ulla Johanssons* (s) den 14 februari anmälda fråga. 1979/80:324. och anförde:

Fru talman! Ulla Johansson har frågat mig om jag avser att komplettera direktiven till kommittén för ensamstående föräldrar "i syfte att kompensera de försämringar som föreslås för denna grupp i budgetpropositionen".

Ensamförälderkommittén har enligt sina direktiv i uppdrag att klarlägga vilka behov av särskilda stödåtgärder som numera finns för familjer där föräldrarna lever på skilda håll eller där en av föräldrarna saknas. Utgångspunkten bör vara att stödet riktas till barnen. Vidare bör syftet med samhällsstödet vara att barn till föräldrar som lever åtskilda och barn vars ena förälder saknas skall tillförsäkras levnadsvillkor som så långt möjligt är likvärdiga dem som tillkommer barn med sammanboende föräldrar.

Det framgår således klart av direktiven att samhällets stöd bör utformas så, att inget barn skall behöva växa upp under sämre betingelser än andra barn på grund av att föräldrarna lever åtskilda eller av andra skäl är ensamma. Några kompletterande direktiv till kommittén behövs därför inte.

ULLA JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag ber att få tacka socialminister Söder för det svar jag har fått.

Det kan ju synas underligt att man ställer en sådan här fråga, men det finns flera skäl till det. Ett är att man inte är så van vid sådana uppgifter som de som lämnats på denna punkt. När jag hörde dem ställde jag mig frågan: Skall utredningen fortsätta att arbeta som om ingenting hänt? Skall de inbesparingar samhället nu kommer att göra ändå räknas in i det totala stödet till den samlade gruppen ensamstående med barn eller skall de räknas av från det totala stöd som tidigare utgått? Jag trodde att det senare var mest realistiskt.

Socialminister Söder har nu givit en mycket generös tolkning av kommittédirektiven, nämligen att syftet med stödet skall vara att inget barn skall behöva växa upp under sämre betingelser än andra på grund av att det har en ensamstående förälder. Men det heter också i direktiven: Kommittén bör i princip arbeta inom ramen för de totala kostnader som nu finns och framlägga förslag till förändringar av samhällets stöd. Förslagen om stödinsatser skall alltså ligga inom ramen för de nuvarande totala kostnaderna. Det är det jag har satt frågetecknen för.

F. n. har ungefär 400 000 barn ensamstående förälder eller ofullständig familj. Om man räknar bort dem som har ny pappa eller mamma i form av

Torsdagen den
21 februari 1980

Om tilläggsdirektiv till ensamförälderkommittén

sammanboende eller på annat sätt, rör det sig om 150 000 barn.

Vi har tidigare ändrat bostadsbidragen och gjort dem generösare. Nu höjer vi inkomstgränserna. Det har på ett par år minskat det antal barnfamiljer som får bostadsbidrag med i runt tal 40 000.

Många kommuner försöker ordna daghems- och fritidshemsplatser, men nu minskar kommunernas möjligheter att helhjärtat satsa på utbyggnad av barnomsorgen, när man genom förslag i propositionen skjuter upp de utlovade statsbidragen. Kommunerna kan inte fullfölja sina utbyggnadsplaner, inte ens dem som gjordes upp förra gången mellan kommuner, landsting och regering.

Av de ensamstående mödrarna med barn under skolåldern arbetar ungefär 70 %. När barnen kommer upp i skolåldern arbetar 80 % av de förvärvsarbetsbetande mödrarna 35 timmar eller mera i veckan. De är i stort behov av barntillsyn.

Vi måste prioritera barnomsorgen, rätten till bostad åt båda föräldrarna samt ett ekonomiskt stöd till icke vårdnadshavare för att de skall kunna utnyttja umgängesrätten. Ser vi på de ensamstående föräldrarnas bostäder, kan vi konstatera att trångboddheten är mycket större i denna grupp än i andra grupper. Man är i stort behov av socialhjälp. Förutom dessa brister finns det även brister när det gäller intellektuell och kulturell stimulans.

Jag skall be att få återkomma i ett nytt inlägg.

Socialministern KARIN SÖDER:

Fru talman! Det är alldeles riktigt som Ulla Johansson citerade här, att ensamförälderkommitténs uppgift är att skapa ett system som ger barn så likvärdiga möjligheter som det någonsin går att åstadkomma i detta land. Detsamma gäller den utredning som sysslar med flerbarnsfamiljernas situation. Vi eftersträvar alltså att skapa likvärdiga förutsättningar för barn.

När det gäller kommunernas möjligheter vill jag göra ett påpekande. Det är riktigt att regeringen har föreslagit en förskjutning av utbetalningen av det kommunala skatteutjämningsbidraget. Men det har skett en kraftig ökning av skatteutjämningsbidraget till kommunerna. 1976 uppgick bidraget till kommunerna till drygt 21 miljarder kronor. 1980 föreslås 38 miljarder kronor. Det är en fantastisk ökning, och det ankommer på kommunerna att prioritera de grupper som bäst behöver stöd. Det har också varit utgångspunkten för de förhandlingar som jag har fört med Kommunförbundet.

Utöver det kommunala skatteutjämningsbidraget föreslås också – jag vill påpeka detta – nästan 1 miljard kronor ytterligare för utbyggnad av den kommunala barnomsorgen. Kommunerna har faktiskt en god grund att bygga vidare på. En förskjutning har ägt rum av dessa 750 milj. kr., men i övrigt har kommunerna fått stora tillskott.

ULLA JOHANSSON (s):

Fru talman! Att det är oroligt ute i kommunerna när det gäller utbyggnaden av barnomsorgen råder det inget tvivel om. Jag har bl. a. fått höra att Norrköpings kommun har givit sociala centralnämnden i uppdrag att arbeta fram tre olika alternativ för utbyggnad, ett som skulle följa planen och två som skulle ha en lägre utbyggnadstakt därför att man anser sig inte kunna följa planen. Dessutom får kommunerna andra utgiftsökningar, som kan påverka den kulturella stimulansen av barnen, t. ex. indragning av statsbidraget till skolbyggnationen. Många sådana här saker skapar oro ute i kommunerna.

Hur en kommun skall agera är beroende av hur många barn och gamla som finns i kommunen och hur stora insatser som behöver göras. Eftersom kommunerna försöker undvika skattechöjningar, satsar de inte i första hand på sådana stimulansåtgärder som vi kanske skulle vilja satsa på för de ensamstående och deras barn.

Även andra saker såsom hyreskostnaderna och matkostnaderna påverkar de ensamståendes situation. Vi kanske inte i detta läge skall kräva av kommunerna att de skall prioritera utbyggnadsobjekt, utan vi skall kanske också tänka litet på hur vi själva agerar för att prioritera så att dessa grupper får en annan situation.

Förutvarande socialministern Gabriel Romanus gav denna kommitté möjlighet att låta Umeå universitet göra en kartläggning av hela situationen för de ensamstående och underhållsskyldiga. Man blir litet ängslig för vad man skall kunna göra åt alla de motioner som kommer in till denna kommitté från olika ledamöter när det gäller möjligheten att bygga ut umgängesrätten, resebidragen och sådana saker. Man märker ju en ekonomisk åtstramning på alla områden.

Socialministern KARIN SÖDER:

Fru talman! Jag vill bara återropa vad jag sade tidigare om utvecklingen av bidragen till kommunerna. De talar för sig själva. Därutöver vill jag tillägga att borttagandet av den allmänna arbetsgivaravgiften har inneburit ett tillskott till kommunerna som motsvarar en kommunalskatt på ungefär 75 öre, alltså ett belopp som vida överstiger vad bortfallet av de 750 miljonerna skulle kunna leda till i fråga om kommunala skattechöjningar.

När det gäller förändringen av inkomstgränserna för bostadsbidragen vill jag påpeka att det faktiskt var riksdagen som beställde en översyn av inkomstprövningsreglerna, så att underhållsbidrag kom att påverka den bidragsgrundande inkomsten. I det sammanhanget kom bostadsministern fram till att det administrativt skulle bli väldigt komplicerat att ändra på detta om man ville åstadkomma rättvisa, med tanke på hur många vuxna som skulle leva på en och samma inkomst.

Därför valde man i det läget att göra en mera förenklad ändring, dvs. man ändrade inkomstgränserna för bostadsbidragen. Jag vill gärna ge den förklaringen.

Torsdagen den
21 februari 1980

*Om medel till det
s. k. Vilhelmina-
projektet*

ULLA JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag är givetvis tacksam om socialministern vill låta utredning-
en arbeta på så generösa villkor som anges i det första svaret. Men den
förbättring av kommunernas ekonomi som socialministern talade om och
som skulle motsvara 75 öre i kommunalskatt kommer ju bort helt och hållet. I
min hemkommun försvinner precis 75 öre per skattekrona genom att
utbetalningen av bidraget förskjuts i tiden. Norrköping drabbas av en
minskning på 19 miljoner, och det betyder ganska mycket t. ex. när det gäller
möjligheterna att bygga ut barnomsorgen.

Dessutom kommer tyvärr andra försämringar i årets budget att påverka de
ensamstående föräldrarnas situation. Det gäller t. ex. studiemedlen, fribe-
loppen och tandvårdsförsäkringen. Jag tror därför att den gruppen inte
känner sig så väldigt stimulerad av de siffror som socialministern räknade
upp.

Men vi skall återkomma och göra vad på oss ankommer för att alla barn
skall få växa upp under lika goda omständigheter, som det stod i svaret. Jag
tackar än en gång för svaret och hoppas att vi skall få stöd för att genomföra
de förbättringar som behövs.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Om medel till det s. k. Vilhelminaprojektet

Socialministern KARIN SÖDER erhöll ordet för att besvara *Georg
Anderssons* (s) den 24 januari anmälda interpellation, 1979/80:125, och
anförde:

Fru talman! Georg Andersson har frågat mig om regeringen är beredd att
anvisa medel för det s. k. Vilhelminaprojektet under kommande budgetår
för att därmed göra det möjligt att bedriva detta forsknings- och utveck-
lingsarbete utan avbrott.

Socialstyrelsen driver sedan år 1973 ett utvecklings- och försöksprojekt i
samarbete med Vilhelmina kommun och Västerbottens läns landsting. Syftet
med projektet har varit att få erfarenheter för utformningen av den framtida
hälso-, sjuk- och socialvården i främst glesbygdsområden. Stark tonvikt har
lagts på former för samverkan mellan kommun och landsting. I projektet har
också medverkat forskare från Umeå universitet och högskolan i Öster-
sund.

Liknande projekt bedrivs även i Tierp. Projekten finansieras från
socialdepartementets anslag för forsknings- och utvecklingsarbete samt
försöksverksamhet. I enlighet med de principer som tillämpas vid bidrags-
givning från detta anslag sker en årlig prövning av projektens inriktning
och angelägenhetsgrad innan beslut om medelstillelse fattas. Före
regeringens beslut om bidrag granskas projekten av socialdepartementets
delegation för social forskning, som har till uppgift att bedöma och samordna
forsknings- och utvecklingsprojekt innan regeringen tar slutlig ställning.

Projektet i Vilhelmina har pågått i sju år och tilldelats sammanlagt drygt 3,2 milj. kr. Det har givit värdefulla erfarenheter bl. a. i fråga om samarbetet mellan olika vård- och serviceorgan i glesbygd. Med hänsyn dels till den långa period som detta projekt pågått, dels till vad som i prop. 1979/80:6 om socialstyrelsens uppgifter och organisation anförts angående styrelsens uppgifter inom forskning och utveckling ser jag det emellertid som naturligt att det nu görs en samlad prövning av organisation, finansiering m. m. av den verksamhet som bedrivs i Vilhelmina. En sådan prövning bör gälla även motsvarande verksamheter i Tierp och Dalby.

Jag har därför för avsikt att inom kort tillsätta en arbetsgrupp i regeringskansliet med uppgift att se över behovet och inriktningen av fortsatt forsknings- och utvecklingsarbete inom primärvård och socialvård på dessa orter. Bl. a. skall prövas förutsättningarna för att forskningsverksamhet av mer permanent karaktär organisatoriskt knyts till universitets- och högskoleorganisationen.

I avvaktan på denna utredning kan jag inte nu ge några utfästelser om den framtida verksamheten i det s. k. Vilhelminaprojektet. För kommande budgetår kommer en prövning att ske på sedvanligt sätt av bidragsansökan som kommer in i departementet och delegationen för social forskning.

GEORG ANDERSSON (s):

Fru talman! Jag vill tacka för svaret på min interpellation.

Det framgår av svaret att socialminister Karin Söder anser att denna försöksverksamhet i Vilhelmina har gett värdefulla erfarenheter i fråga om samarbetet mellan olika vård- och serviceorgan i glesbygd. Det är också den bedömning som görs av dem som lokalt och regionalt följer denna verksamhet. Av den anledningen är det inom det berörda området ett starkt intresse av att verksamheten skall få fortsätta.

Det läge som nu har uppstått är ytterst bekymmersamt. Om inte medel tillskjuts för det kommande budgetåret måste verksamheten läggas ned. Detta sker innan beslut har hunnit fattas om fortsatt forsknings- och utvecklingsarbete inom primärvård och socialvård på berörda orter.

Det kan väl inte vara en rimlig ordning att den 1 juli i år behöva lägga ned en verksamhet, när man troligen kort därefter kommer underfund med att man vill fortsätta den.

Jag anser att regeringen måste tillse att projektet får erforderliga medel för fortsatt verksamhet under i första hand kommande budgetår. Jag har väckt en motion i detta ärende, men den kommer tyvärr inte upp i riksdagen i tid för att medge en rimlig tid för planering. Det är därför jag nu framställt denna interpellation direkt till socialministern.

Det finns som sagt ett starkt intresse för Vilhelminaprojektet på det lokala och regionala planet. Det intresset har bl. a. tagit sig uttryck i att en regional arbetsgrupp har bildats. I denna ingår representanter för Vilhelmina kommun, högskolan i Östersund, universitetet i Umeå, Västerbottens läns landsting och Umeå högskoleregion. Arbetsgruppen, som haft två sammanträden, har ambitionen att bl. a. ta fram material åt den arbetsgrupp som i

Torsdagen den
21 februari 1980

*Om medel till det
s. k. Vilhelmina-
projektet*

regeringskansliet skall bedöma behovet och inriktningen av fortsatt forsknings- och utvecklingsarbete. Socialministern säger i interpellationssvaret att en sådan arbetsgrupp inom kort skall tillsättas i regeringskansliet – och det har ju varit känt en tid att detta var avsikten. Med hänsyn till att ärendet brådskar kan jag inte förstå varför denna centrala arbetsgrupp inte redan har tillsatts. Jag får verkligen hoppas att det nu kan ske utan ytterligare dröjsmål.

I alla händelser måste regeringen nu ta ställning till bidragsansökan från Vilhelminaprojektet avseende närmast kommande budgetår. En sådan ansökan har gått in till socialstyrelsen. Där äskas 650 000 kr. för budgetåret 1980/81, om jag är rätt underrättad. Socialstyrelsen har tillstyrkt ett något prutat belopp, men dock 550 000 kr.

Det är denna framställning som regeringen nu måste ge ett svar på. Jag hade hoppats att socialministern till i dag skulle kunna ge ett mer vägledande svar. Jag utgår nämligen ifrån att Karin Söder inte vill medverka till att projektet läggs ned den 1 juli, innan regeringen fått underlag för att bedöma den mer långsiktiga verksamheten. Jag hade därför hoppats att i dag få ett besked om att verksamheten får medel för i första hand ytterligare ett år.

Den aviserade arbetsgruppen skall pröva förutsättningarna för att forskningsverksamhet av mer permanent karaktär organisatoriskt knyts till universitets- och högskoleorganisationen. Det kan mot den bakgrunden vara av intresse att notera att samhällsvetenskapliga fakulteten vid Umeå universitet i sina petita för budgetåret 1981/82 äskat medel för Vilhelminaprojektet. Det finns således ett intresse inom högskolan för denna verksamhet. Som jag nyss nämnde ingår också högskolan i Östersund i den regionala arbetsgrupp som arbetar med denna fråga. Tyvärr har detta intresse inte hunnit kanaliseras in i tid för att man skulle kunna garantera en övergång till högskolan redan kommande budgetår. Vad det alltså gäller är att garantera en fortsatt verksamhet utan avbrott.

Jag inser fullt väl att socialministern inte vill eller kan uttala sig om denna eventuella permanenta verksamhet. Däremot tycker jag det är hög tid att ge besked om den fortsatta verksamheten efter den 1 juli. Men jag hoppas att Karin Söder här vill deklarerera sin avsikt att möjliggöra en sådan kontinuerlig verksamhet i Vilhelminaprojektet till dess att regeringen fått fram ett underlag för att bedöma det framtida forsknings- och utvecklingsarbetet på det här området.

Socialministern KARIN SÖDER:

Fru talman! Jag har med intresse tagit del av den motion som väckts här i riksdagen och som i hög grad visar på det engagemang som finns i regionen för Vilhelminaprojektet. Jag har också, som helt riktigt sades här tidigare, funnit det mycket intressant.

Det har ju också framhållits från många håll att det är angeläget att verksamheten i Vilhelmina kan permanentas och organiseras som en fältstation. Det har gällt också projektet i Tierp, och det har gjorts jämförelser med den vårdcentral som man har i Dalby nere i Skåne.

*Om medel till det
s. k. Vilhelmina-
projektet*

Forsknings- och utvecklingsverksamheten vid vårdcentralen i Dalby har finansierats på ett annat sätt än de projekt som vi har i Tierp och Vilhelmina, nämligen över ett anslag i statsbudgeten på socialhuvudtiteln. På regeringens uppdrag har socialstyrelsen utvärderat verksamheten i Dalby när det gäller finansieringsformerna och kommit till den ståndpunkten, att forsknings- och utvecklingsverksamheten vid vårdcentralen där på sikt bör integreras med verksamheten vid övriga institutioner inom universitets- och högskoleorganisationen.

Den arbetsgrupp som jag har åberopat skall tillsättas med det allra snaraste och pröva förutsättningarna för att hitta lösningar som fyller alla de krav vi skall ställa på en sådan här verksamhet i Dalby, Tierp och Vilhelmina.

När det gäller möjligheten att fortsätta verksamheten efter den 1 juli i år, så vet Georg Andersson mycket väl att vi måste följa den formella gången och arbeta efter de förutsättningar som finns. Jag vill poängtera att regeringen inte har givit något slutanslag för det nu pågående projektet i Vilhelmina, utan i avvaktan på slutförandet av det utredningsarbete som vi har talat om här tidigare kommer regeringen att i positiv anda ta ställning till Vilhelminaprojektet. Men jag kan inte närmare gå in på de belopp som kommer att tillskjutas, utan där får en prövning ske på vanligt sätt i delegationen för social forskning och i regeringen.

Det är alldeles riktigt som Georg Andersson säger, att socialstyrelsen nu har inlämnat en ansökan med positiv tillstyrkan till delegationen för social forskning. Det har skett alldeles i dagarna, och ansökan kommer alltså att bli föremål för behandling i delegationen och sedermera i regeringen. Jag hoppas att det skall kunna ske i så god tid att det inte behöver bli någon tveksamhet om möjligheterna för fortsatt verksamhet.

GEORG ANDERSSON (s):

Fru talman! Jag vill tacka för det här kompletterande svaret, som jag tycker har en starkt positiv anda. Jag har respekt för den formella gången osv., men jag tolkar Karin Söders kommentarer i den här interpellationsdebatten på det sättet, att det är regeringens avsikt att möjliggöra en verksamhet utan avbrott från den 1 juli.

Jag gör den tolkningen bl. a. därför att Karin Söder nu säger att regeringen inte har givit slutanslag till verksamheten. Det var nämligen vad man kunde befara efter tidigare skrivningar i denna fråga, men den farhågan är således undanröjd.

Att socialministern inte i dag kan ange några belopp har jag full förståelse för, men det väsentliga som jag ville ha fram i den här interpellationsdebatten var ändå ett vägledande uttalande om vad regeringens avsikt är. Om det blir 50 000 eller 100 000 mer eller mindre är inte avgörande, utan avgörande är att verksamheten får fortsätta. Jag drar också den slutsatsen av det kompletterande svar som Karin Söder nu har givit.

Överläggningen var härmed avslutad.

Torsdagen den
21 februari 1980

Om skärpta säkerhetskrav vid kärnkraftverken

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN erhöll ordet för att besvara Oswald Söderqvists (vpk) den 4 februari anmälda interpellation, 1979/80:132, och anförde:

Fru talman! Oswald Söderqvist har – under hänvisning till att statens strålskyddsinstitut i sin rapport Effektivare beredskap hänskjutit vissa frågor rörande omfattningen av den framtida planeringen av beredskapen mot kärnkraftsolyckor till regeringens bedömande – frågat om jag anser att det är korrekt handlat av institutet att fördröja frågan genom att inte direkt ta klar ställning. Oswald Söderqvist har vidare frågat mig dels vilka åtgärder jag tänker vidta för att de fakta som finns i rapporten snarast kommer till allas kännedom, framför allt de direkt berörda, dels om jag kommer att medverka till att ett regeringsbeslut i frågan fattas före folkomröstningen.

Strålskyddsinstitutet har på regeringens uppdrag sett över planeringen av beredskapen mot kärnkraftsolyckor. Översynen har skett under betydande tidspress. I sin rapport har strålskyddsinstitutet föreslagit en rad åtgärder för att effektivisera olycksberedskapen. Strålskyddsinstitutet har vidare redovisat en rad ytterligare åtgärder som enligt institutet är erforderliga om man vill ha en handlingsberedskap för evakuering och andra skyddsåtgärder också vid sådana stora olyckor vilka den nuvarande beredskapsorganisationen inte är uppbyggd för. Institutet har därvid emellertid framhållit att ett beslut om vidgning av beredskapsorganisationens syfte bör fattas mot bakgrund av en helhetssyn på risk- och beredskapsproblematiken i samhället och efter remissbehandling.

Strålskyddsinstitutets rapport skickades på sedvanligt sätt ut på remiss. Remisstiden bestämdes därvid till den 1 mars 1980. Med hänsyn till det stora intresset i kommunerna för denna fråga har rapporten senare också skickats till samtliga berörda kommuner och landstingskommuner, som beretts tillfälle att yttra sig till den 1 april i år.

Enligt min uppfattning är det angeläget att ställning så snart som möjligt kan tas till vilka åtgärder som behöver vidtas och vilka planer som behöver upprättas för att möta riskerna vid en stor kärnkraftsolycka. Det gäller bl. a. prövningen av hur stora områden som bör omfattas av evakueringsplaner och av vilka förebyggande åtgärder i övrigt som bör genomföras. Med hänsyn till vad jag nyss redovisat rörande remisstider är det emellertid inte möjligt för regeringen att ta ställning i dessa frågor före folkomröstningen.

När det gäller Oswald Söderqvists övriga frågor vill jag framhålla att remissbehandling alltid brukar ske när det gäller förslag av den omfattning och betydelse det här är fråga om. Strålskyddsinstitutet har också i de fall där institutets styrelse inte tagit slutlig ställning redovisat underlag för ställningstagande. Det förhållandet att institutet inte direkt tagit klar ställning i alla frågor bör därför i och för sig inte fördröja frågans behandling.

Vad slutligen gäller frågan om information om vad rapporten innehåller vill jag säga att det också är en sak som i stor utsträckning tillgodoses genom remissbehandlingen. Detta gäller särskilt med den vidsträckt remiss till

kommunerna som rapporten nu fått. Rapporten har också kommit att få betydelse som en del av underlagsmaterialet inför folkomröstningen i kärnkraftsfrågan.

OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Fru talman! Jag ber att få tacka jordbruksministern för svaret på min interpellation.

Det råder ingen oenighet mellan jordbruksministern och mig när det gäller sakfrågan – nödvändigheten av en effektivisering av beredskapsåtgärderna. Detta har jag också uttryckt i min interpellation. Jag hänvisade där till pressuttalanden från jordbruksdepartementet och statsrådet Dahlgren i denna fråga. Det är således inte oenighet som är anledningen till att jag har framställt min interpellation.

Jag håller med om att det har rätt tidspress vid behandlingen av denna fråga. Denna orsakades av att den dåvarande minoritetsregeringen – folkpartiregeringen – efter olyckan i Harrisburg var tvungen att sätta i gång en mängd sådana här utredningar. Utredningarna hade därför ont om tid. Trots detta har vi fått fram, vilket jag också vill framhålla, en bra och effektiv rapport som klarlägger dessa saker. Den innebär ju också en väsentlig förändring i jämförelse med den bedömning som gjordes i början av 1970-talet, när de nuvarande beredskapsplanerna gjordes upp, av vilka åtgärder som skulle vara nödvändiga. Det är självklart att vi på den punkten har fått en förbättring och att vi som är motståndare till kärnkraften har fått rätt igen – dvs. man har lagt alldeles för liten vikt vid dessa spörsmål.

Vad det nu gäller är en principiellt viktig fråga om ett statligt institut – strålskyddsinstitutets – handläggning av ett visst ärende. Därför blir det intressant hur handläggningen och beslutsprocessen har gått till i samband med det arbete som har gjorts på strålskyddsinstitutet i frågan om effektivare beredskap. Det är också i första hand därför som jag har framställt min interpellation.

I samband med att rapporten offentliggjordes förekom det en ganska aktiv pressdebatt, som pekade på det anmärkningsvärda i vad som hade skett. Många – däribland jag och andra på nej-sidan i kampanjen inför kärnkrafts-omröstningen – tolkade naturligtvis detta som ett politiskt handlande av strålskyddsinstitutets styrelse för att stoppa information före folkomröstningen. Det är det som är det anmärkningsvärda. Det är ett avsteg från praxis.

Jag skall be att få citera ett par röster ur pressdebatten som ganska tydligt och klart uttrycker vad det här är fråga om. Det är inte så att strålskyddsinstitutet skall väga in några andra aspekter i sina bedömningar än just beträffande strålskydd. Det är dess uppgift som statligt institut. Universitetslektor Agne Gustafsson – f. ö. socialdemokrat och känd debattör – hade i samband med detta en hörnartikel i Dagens Nyheter som jag skall citera några avsnitt ur:

”Enligt en lång förvaltningstradition har de svenska ämbetsverken att ta ställning till sina ärenden på ett opartiskt och självständigt sätt, fritt från

Om skärpta säkerhetskrav vid kärnkraftverken

politiska överväganden. En principiell debatt om denna grundval har förts sedan länge. Med hänsyn till sina speciella uppgifter borde företrädarna för statens strålskyddsinstitut vara de första som slår vakt om institutets självständighet och opartiskhet.

Institutets styrelse har i full enighet redovisat vilka allvarliga konsekvenser beträffande strålningen som en reaktorolycka får för människor, djur och natur. På en rad punkter föreslås också konkreta åtgärder för att snabbt öka larmberedskapen och säkerheten när det gäller telekommunikationer, mättningsberedskap, organisation m. m. Detta är viktigt nog."

Detta är viktigt. Här har strålskyddsinstitutet gjort en bedömning och sagt att larmberedskapen behöver förstärkas, telekommunikationerna måste förstärkas så att larm kan gå ut, osv. Man har direkt kunnat fatta beslut i denna fråga. Man har inte behövt gå till regeringen, utan strålskyddsinstitutets styrelse har direkt kunnat fatta dessa viktiga och principiella beslut.

Jag vill citera vidare ur Agne Gustafssons artikel. Han säger att när det gäller två områden, nämligen utvidgning av säkerhetszonerna och utdelning eller inte av de välkända jodtabletterna – hur många som skulle få dem, hur de skulle förvaras osv. – har det tydligen blivit oenighet i strålskyddsinstitutets styrelse. Det är det som är intressant. Han säger då:

"Strålskyddsinstitutets styrelse har dock inte kunnat enas om att kräva det som en effektiv beredskap skulle erfordra, utan har endast kunnat enas om att överlämna dessa frågor till regeringens avgörande med redovisning av de åtgärder som behövs vid olika ambitionsnivåer för beredskapen och säkerheten."

Det är här som det blir principiellt intressant: det fanns alltså inte någonting som hindrade strålskyddsinstitutets styrelse från att direkt och konkret anbefalla dessa åtgärder. Men här passade det då inte vissa representanter i denna styrelse att ge dessa viktiga och klarläggande besked – de skulle naturligtvis på ett avgörande sätt ha kunnat påverka människors bedömning inför folkomröstningen.

Jag vill slutligen citera från ett särskilt yttrande av en ledamot i denna utredning, Bengt Hubendick, som säger följande:

"Under de år jag varit med i SSI:s styrelse har en rad ärenden som berört kärnkraften behandlats. I samtliga fall har institutet och styrelsen strikt begränsat sina bedömningar till exklusiv strålskyddssynpunkt. I detta enda fall avstår styrelsen från att dra ut de konsekvenser som institutets utredning enligt min mening leder fram till ur strikt strålskyddssynpunkt. Man gör det med hänvisning till att andra samhällsintressen ska vägas in. Jag måste uppfatta detta avsteg från praxis som dikterat av taktiska hänsyn. Personligen anser jag inte sådana relevanta i sammanhanget.

Institutets utredning pekar klart mot att stora olyckor med liten men ej negligerbar sannolikhet ur ren strålskyddssynpunkt motiverar bl. a. en geografiskt utökad ambitionsnivå hos beredskapen och förhandsutdelning av jodtabletter. Det är enligt min mening styrelsens skyldighet att ställa sig bakom detta och, som avses, sedan låta andra organ väga in sina eller

övergripande synpunkter.”

Både citatet ur artikeln i DN och citatet ur Bengt Hubendicks yttrande innehåller en svidande kritik av vad som har hänt inom strålskyddsinstitutets styrelse. Därför kvarstår min fråga till statsrådet: Är det inte anmärkningsvärt att som i det här fallet ett statligt verk på ett uppseendeväckande sätt har lämnat den praxis som tidigare gällt för verkets bedömningar och – som man måste uppfatta det – av rent taktiska hänsyn överfört en del av sin beslutanderätt till regeringen? Man har därmed velat åstadkomma ett fördröjande av ärendet med tanke på folkomröstningen, och det är detta som är det principiellt intressanta. Det vore värdefullt att få veta vad jordbruksministern tycker om det här förfarandet. Är det inte någonting nytt i svensk förvaltningstradition?

Jag kan hålla med jordbruksministern om det han sade om remissens betydelse. När nu ärendet kommit så långt att det gått ut på remiss, är detta naturligtvis bra i och för sig. Det möjliggör en ökad information – det har jag fått tydliga bevis för från min egen kommun, Uppsala kommun, som givitvis också berörs av detta, men informationen är också beroende av vilka åtgärder som vidtas på det planet. Också i det sammanhanget kvarstår en fråga till jordbruksministern och till regeringen: Finns det inga möjligheter för departementet att utöver att hänvisa till remissen gå ut med en särskild information om de nu aktuella förhållandena? Är det tänkbart att departementet kan ta ett sådant initiativ? Det är nämligen viktigt att alla fakta kommer fram, när vi nu har fått den här fördröjningen och förhållningen inför folkomröstningen i och med att remisstiden går ut den 1 april. Jag tycker att det borde kunna finnas sådana möjligheter för departementet.

Sedan vill jag säga att jag med tanke på hur det hela utvecklat sig är fullt medveten om att det inte nu går att få fram något regeringsbeslut.

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Fru talman! Först en sakupplösning: Att strålskyddsinstitutet skulle få uppdraget att lämna förslag till åtgärder för bättre beredskap anmälde faktiskt i energipropositionen till riksdagen. Den avlämnades före Harrisburgolyckan.

Jag tycker det är bra att Oswald Söderqvist skiljer mellan strålskyddsinstitutet och strålskyddsinstitutets styrelse. Strålskyddsinstitutet bör nämligen inte lastas för någonting. Jag tycker att institutets tjänstemän har gjort ett mycket bra arbete, och de har arbetat snabbt under en hård tidspress. Sedan kan det finnas anledning att kritisera det förhållandet att institutets styrelse inte har tagit ställning, och naturligtvis utgjorde den dåliga beredskapen mot svåra kärnkraftsolyckor en het potatis för majoriteten. Det kan sägas vara anmärkningsvärt, och det är naturligtvis inte så vanligt att man skiljer sig från ett ärende utan att styrelsen tagit ställning, men det har hänt förr.

Vad beträffar frågan om en ytterligare information får ju de berörda kommunerna automatiskt information, eftersom remisstiden nu har utsatts till den 1 mars resp. den 1 april. Man skall ha klart för sig att när jag talar om de berörda kommunerna har jag räknat in kommuner inom en radie av 8 mil

Torsdagen den
21 februari 1980

Om skärpta säkerhetskrav vid kärnkraftverken

från varje reaktor. Det innebär att det är ett betydande antal kommuner som får denna information, en information som bör tvingas fram av kommuninvånarna och som bör tas upp till diskussion i de kommunala organen, exempelvis i kommunfullmäktige. Som jag har uppfattat det, när jag har talat med människor ute i landet som bor inom de berörda kommunerna, är den här diskussionen i full gång, och människorna engagerar sig i dessa frågeställningar.

Jag vill också gärna säga att massmedia har ett ansvar att följa upp diskussionerna och sprida kunskap om rapportens innehåll. Jag ser ingen möjlighet till ytterligare information i detta ärende utöver den som redan har lämnats av jordbruksdepartementet. Det skulle möjligen kunna lämnas en viss ytterligare information i de föredrag som jag håller, där jag alltid tar upp säkerhetsproblemen och refererar till strålskyddsinstitutets rapport. När regeringen tar ställning får den naturligtvis överväga hur varje enskild boende inom de områden som beredskapsplanerna kommer att omfatta skall informeras.

OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Fru talman! Jag tycker naturligtvis att det är mycket glädjande att höra jordbruksministern instämma i den kritik som man har all anledning att rikta mot strålskyddsinstitutets styrelse. Det är klart att ju mer som kan komma ut av det här i en debatt i fullmäktige, landsting osv. – och vi vet att det redan har debatterats mycket där – desto större blir värdet av de upplysningar som vi får fram. Men jag kan inte hålla med jordbruksministern helt och fullt när han talar om mass medias ansvar. Vi vet ju att vi i den här frågan, liksom när det gäller alla andra stora frågor där det råder betydande motsättningar i samhället, inte kan förlita oss särdeles mycket på att massmedia tar upp vad som vore önskvärt att ta upp från allmän objektiv synpunkt – om det nu skulle finnas ett sådant kriterium. Oftast dominerar pressen av vissa grupper sådana som denna, som är en verklig förespråkare för kärnkraften och anser ett beslut som det SSI:s styrelse fattat vara mycket bra, varför debatten naturligtvis förtigs.

Det var med anledning härav som jag ställde frågan om man kunde tänka sig något ytterligare från jordbruksdepartementets och statsrådets sida. Finns det inga formella möjligheter får vi väl nöja oss med det som är och hoppas att alla, som i likhet med statsrådet Dahlgren arbetar på det här området, tar upp frågan ordentligt. Men jag tycker att det hade varit bra, om man förutom vid den första presskonferensen, som vi här har berört och som hölls då utredningen lades fram, hade kunnat göra några ytterligare påspädningar från departementets sida. Det är dock sådant som får genomslag i debatten och i just massmedia. Då går det inte att negligera informationen på samma sätt som när t. ex. enskilda personer för fram sina åsikter.

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Fru talman! Oswald Söderqvist sade att jag instämmer i kritiken mot styrelsen. Jag vill dock tillägga att jag ändå tycker att det var bra att styrelsen lämnade ifrån sig rapporten. Om man nu inte var överens i styrelsen, hade det varit sämre om man hade behållit rapporten och fortsatt med kanske ändlösa diskussioner. Då hade rapporten fördröjts väsentligt. Jag tycker alltså att det var bra att rapporten lämnades till jordbruksdepartementet, så att vi snabbt kunde sända den på remiss för att därigenom komma fram till ett beslut så snart som möjligt. Det är dock en viktig fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Anmäldes och bordlades

Proposition

1979/80:83 om ändring i konkurslagen (1921:225)

§ 12 Anmälan av interpellationer

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 20 februari

1979/80:148 av *Alexander Chrisopoulos* (vpk) till socialministern om omhändertagandet av invandrarbarn för samhällsvård:

Invandrarfamiljernas situation i Sverige är ofta mycket svår. De problem som invandrarna har i dag i ett nytt samhälle med andra normer, andra värderingar och annat synsätt i mycket, vartill kommer den obetydliga samhällsinformationen från myndigheternas sida och den bristfälliga svenskundervisningen, bidrar allt till invandrarfamiljernas isolering.

Språksvårigheter, fördomar, monotona och smutsiga jobb, i många fall skiftarbete, bostadssegregering och andra sådana faktorer medverkar på ett avgörande sätt till invandrarfamiljernas låga socioekonomiska ställning.

Isolering och diskriminering – resultat av en på många områden obefintlig invandrapolitik – medför ett hårt tryck på invandrarfamiljen och kan leda till svåra psykiska problem och relationsproblem. I fall där familjeförhållandena och föräldrarnas situation är sådan att de anses utgöra ett hot mot barnen kan det bli aktuellt med ingripande från barnavårdsnämndens sida och ett omhändertagande för placering i fosterhem.

De bestämmelser som reglerar omhändertagande av barn är generella och tar inte hänsyn till invandrarbarnens speciella behov och inte heller till de värderingar som olika invandrargrupper har. Det finns redan alltför många exempel på hur detta har lett till svåra men för barnen och svåra lidanden för invandrarfamiljerna.

Placeringen av invandrarbarn i fosterhem leder ofta till att invandrarbarnet förlorar sitt modersmål och sin nationella identitet, vilket t. o. m. kan omöjliggöra en senare återförening mellan föräldrar och barn.

Med hänvisning till det anförda vill jag fråga socialministern:

Är socialministern beredd att ta initiativ till att sådana tillämpningsföreskrifter till barnavårdslagstiftningen utarbetas att invandrarbarnens rätt till och behov av sitt modersmål och sin nationella identitet garanteras vid omhändertagande för samhällsvård?

1979/80:149 av *Inga Lantz* (vpk) till statsrådet Britt Mogård om den sociala segregationen i grundskolan:

Boendesegregationen slår igenom i skolan. Det visar många undersökningar, bl. a. skolöverstyrelsens utvärdering av standardproven i årskurs 6 i sex olika län. Där visas att elever från villaområden i rika kommuner har ett bättre skolresultat än elever som bor i flerfamiljshus i fattiga kommuner.

Det saknas inte dokumentation av att skolan är en spegel av samhället runt om, eller kunskap om de ekonomiska och sociala mekanismer som ligger bakom den ojämlikhet i skolan som gör att t. ex. rika kommuner kan erbjuda bättre skolmiljö än fattiga kommuner.

De sociala och ekonomiska bristerna i samhället får en direkt utslagsverkan på hur skolan fungerar för barnen. Orättvisorna i samhället konserveras ideligen och förs över till nya generationer.

En annan undersökning, av 4 500 barn, Social segregation i grundskolan, visar att elever som kommer från arbetarfamiljer har generellt sämre resultat och får sämre utbyte av skolan ur olika mätbara aspekter i alla slags skolor, både s. k. högstatusskolor och lågstatusskolor, medan barn från högre sociala skikt klarar sig generellt bättre. Som helhet ligger arbetarklassens barn under den genomsnittliga betygstrea.

Ett annat resultat från denna undersökning är att grundskolan är kraftigt segregerad. Skolpolitik hänger med andra ord nära ihop med bostadspolitik och samhällsplanering över huvud taget.

Med hänvisning till det anförda vill jag fråga skolministern:

1. Vad tänker regeringen göra för att kompensera de negativt segregerade skolorna?
2. Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att motverka ytterligare utslagning av arbetarklassens barn i skolan?

1979/80:150 av *Jörn Svensson* (vpk) till utrikesministern om regeringsåtgärder mot internationell diskriminering av homosexuella:

I sociala och ekonomiska krisperioder uppstår regelmässigt en renässans för reaktionära idéer och fördomar.

Till den typ av fördomar som då brukar vinna utbredning på det officiella och inofficiella planet hör fördomarna mot homosexualitet och homosexuella. Olika former av sexualfientlig puritanism och förljugen moralism fungerar i sådana tider och lägen som ett redskap för krafter, som vill hindra

insikt om samhällskrisens verkliga orsaker. De spelar också stor roll som en psykologisk flykt för den okunnige undan den rädsla, som de samhälleliga krisfenomenen naturligt skapar.

Det är mot denna bakgrund man måste se de nya tillämpningsbestämmelser som Förenta staternas utrikesdepartement påbjudit i inrese- och viseringsärenden. Personer som är kända som homosexuella kan vägras – och har också vägrats – inresa till Förenta staterna. Denna praxis går tillbaka på en lag från 1917, som emellertid tillämpats på ett växlande sätt under årens lopp. Den nu införda praxis representerar en markerad skärpning av den amerikanska regeringens attityd.

Den svenska regeringens handlande – eller snarare brist på handlande – i dessa frågor ter sig ur många synvinklar anmärkningsvärt. Regeringsledamöter i Sverige gör med påfallande förkärlek uttalanden då det gäller andra länders brott mot internationella rättsprinciper och mänskliga rättigheter. Kritiken utövas i många fall med all rätt – även om den oftast också har slagsida. Sålunda är hänsynstaganden till Förenta staternas regering alltid tydliga. Enstaka övergrepp i vissa länder kritiseras medan massmord i andra förtigs.

Homosexuella och homosexualitet diskrimineras i många länder, ofta i grova former. Veterligen har någon svensk regering aldrig uttalat sig mot dessa övergrepp.

De nya bestämmelserna för inresa i Förenta staterna har emellertid försatt hela denna fråga i ett nytt läge. Det gäller här inte enbart allmänna kränkningar av mänskliga och medborgerliga rättigheter. Det gäller en praxis, som även riktar sig mot och kan drabba svenska medborgare. Det är alltså svenska intressen som berörs av de skärpta amerikanska bestämmelserna.

Från nederländsk sida har denna fråga aktualiserats, och den nederländska regeringen överväger att ta upp frågan i FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna.

Mot bakgrund av vad som inträffat vill jag ställa följande frågor till utrikesministern:

1. Ämnar utrikesministern framföra sin regerings protest till Förenta staternas regering med anledning av den nya praxis för inresa till Förenta staterna, och i så fall i vilken form?

2. Ämnar den svenska regeringen ta upp denna fråga i FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna eller stödja sådana initiativ från annat land?

3. Vad ämnar regeringen göra om den amerikanska diskrimineringen av homosexuella skulle drabba personer som har tjänst eller förtroendeuppdrag i internationell verksamhet eller i diplomatiska kåren?

Torsdagen den
21 februari 1980

1979/80:151 av Maj Britt Theorin (s) till jordbruksministern om bilavgasernas hälso- och miljöeffekter:

Anmälan av interpellationer

Riksdagen har vid ett flertal tillfällen diskuterat hälso- och miljöeffekterna av bilavgaserna. Våren 1979 slog riksdagen fast att man hos regeringen skulle begära snara och verkningsfulla åtgärder mot bilavgasernas hälso- och miljöeffekter. Riksdagen underströk vikten av att en tidsplan snarast fastställs för en fullständig avveckling av blytillsatser i motorbensin. Detta mot bakgrund av krav i flera motioner, där bilavgaserna med rätta påpekats vara ett av våra allvarligaste miljöproblem.

Vi vet att trafiken i dag är den största källan till luftföroreningar. Luften i framför allt tätorterna påverkas påtagligt av bilavgaserna. Biltrafiken svarar i tätorterna för nästan all koloxid, över 90 % av kolväten och kväveoxider och drygt 75 % av stoftet, och huvuddelen av de bly- och benspyrénhalter som kan uppmätas på starkt trafikerade gator. Det finns en på vetenskapliga grunder berättigad oro för hälso- och miljöeffekter av trafikavgaserna. Riksdagen uttalade 1979 bl. a. att det pågående utredningsarbetet inte får leda till att man avstår från sådana åtgärder som redan nu kan och bör vidtas och underströk det angelägna i att verksamheten inriktas på att utarbeta konkreta förslag till åtgärder, syftande till en snabb förbättring av luftföroreningssituationen i de svårast drabbade tätorterna. Regeringen bör därför i lämplig ordning snarast låta utarbeta ett samlat program för åtgärder mot bilavgasproblemen.

Regeringen har därefter angett att blyfri regularbensin bör införas i Sverige inom fem år. I avsikt att försöka bromsa beslut om blyfri regularbensin och effektivare kontroll av att biltillverkarna efterlever gällande avgasreningskrav har bilindustrin dels i uppvaktningar, dels i annonser i dagspressen men också i gemensamt agerande vid internationella konferenser agerat och krävt att politikerna skall slå av på miljökraven. Argumentationen är i Sverige densamma som i övriga Europa: Våra miljökrav leder till arbetslöshet, går ut över samhällsekonomin, minskad bränsleförbrukning går ej att förena med blyfri bensin, enstaka länder skall inte i miljökrav gå före Europa i övrigt. Samtliga dessa argument kan tillbakavisas.

Miljöministern har i detta läge valt att ge ett finger åt industrin: "I ett ansträngt ekonomiskt läge blir det svårare att genomföra viktiga miljöförbättringar." Tidpunkten för när blyfri bensin skall införas i Sverige kan t. ex. komma att skjutas upp av ekonomiska skäl. "I ett allt kärvare ekonomiskt läge är detta kanske inte det första vi kan genomföra", säger Anders Dahlgren i DN den 18 februari.

Det är knappast vad en orolig allmänhet väntar sig av högste ansvarige ministern för miljön. Att ta ett ansträngt ekonomiskt läge till intäkt för att vänta med av riksdagen krävda miljöförbättrande åtgärder visar en bristande förståelse för de stora hälso- och miljöproblem som bilarna framför allt i

tätortsregionerna för med sig. De allra flesta biltillverkare har i dag motorer i produktion som klarar mycket lägre utsläpp än vad vi f. n. kräver i Sverige. Såväl vid Volvo som SAAB utgörs 1/3 av motorproduktionen av sådana motorer. Men dessa bilar med mindre avgaser exporteras. I stället för att rikta kraven mot bilindustrin och bensinbolagen, resp. att förhindra de miljonvinster som blyföretagen i dag kan tillgodogöra sig via blytillsatsen i bensin, väljer miljöministern att falla undan. Bilindustrin kan och bör ställa upp på svenska miljövärdskrav. Det är ministerns uppgift att mot bakgrund av riksdagens beställning formulera dessa miljövärdskrav.

Mot bakgrund av det anförda ber jag att till miljövärdminister Anders Dahlgren få ställa följande frågor:

Vilka är regeringens förslag till av riksdagen begärda "snara och verkningfulla åtgärder mot bilavgasens hälso- och miljöeffekter"?

Hur ser regeringens tidsplan för en fullständig avveckling av blytillsatser i motorbensin ut?

Vilka av riksdagen begärda "konkreta åtgärder syftande till en snabb förbättring av luftföroreningssituationer i de svårast drabbade tätorterna" föreslår regeringen?

§ 13 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 20 februari

1979/80:341 av *Georg Andersson* (s) till statsrådet Britt Mogård om inrättande av högstadium inom grundskolan i Saxnäs:

Skolstyrelsen i Vilhelmina har hos regeringen hemställt om inrättande av "glesbygdshögstadium" i Saxnäs. Framställningen har tillstyrkts av länskolnämnden i Västerbottens län och av skolöverstyrelsen.

Som motiv till framställningen har anförts dels de långa skolresor som barnen i området nu tvingas till, dels det ansvar som samhället iklätt sig genom etablering av gruvdrift i Stekenjokk.

Med hänvisning till det anförda vill jag till statsrådet Mogård ställa följande fråga:

Är regeringen beredd att ställa erforderliga medel till förfogande för att högstadium skall kunna inrättas i Saxnäs?

1979/80:342 av *Erik Larsson* (c) till statsrådet Elisabet Holm om den framtida BB-vården vid vissa länsdelsläsarett:

Enligt uppgift kan man inte upprätthålla BB-vården vid vissa länsdelsläsarett, t. ex. i Lindesberg, därför att man saknar läkare med utbildning för denna vård. Man söker efter kirurger med randutbildning i obstetrik och gynekologi.

Det måste anses klart otillfredsställande om vakans på en enstaka läkartjänst tvingar sjukvårdshuvudmannen att mot befolkningens vilja centralisera BB-vården.

Med anledning av det anförda vill jag fråga sjukvårdsministern:

Är statsrådet beredd att vidta åtgärder för att möjliggöra fortsatt BB-vård vid länsdelslasarett?

1979/80:343 av *Sven Henricsson* (vpk) till jordbruksministern om möjligheterna att leva kvar i glesbygdsbyar:

På skogsgården Taråberg i Ramsele bor sedan fyra år tillbaka en trebarnsfamilj. Familjen ingår i en bygemenskap vars mål är att bruka odlad jord och därmed få liv i glesbygden. Fastigheten ägs av Graningeverkens AB, som nu genom vräkningsdom vill avhysa familjen från den gård de börjat rusta upp och den mark de brutit och inhägnat. Ett första försök till verkställande av vräkningen skedde i 30 minusgrader den 1 februari, varvid kronofogden dock enligt egen utsago icke kunde fullfölja uppdraget på grund av den stora folksamlingen på platsen. Orsaken till folksamlingen var att vräkningen upprört bygdens folk. Alltför många gårdar har lagts öde.

Jag vill fråga jordbruksministern:

Är regeringen beredd att taga initiativ som innebär att rätten att leva vidare för byar i glesbygden ges företräde när den kommer i konflikt med bolagsintressen?

1979/80:344 av *Alexander Chrisopoulos* (vpk) till utrikesministern om regeringsåtgärder för att lösa Cypernfrågan:

FN:s generalsekreterare Kurt Waldheim har nyligen tagit initiativ till att återuppta förhandlingarna för att nå en acceptabel lösning på Cypernfrågan. Delar av Cypern är emellertid fortfarande ockuperade av turkiska trupper. Från turk-cypriotisk sida har åtgärder vidtagits som av grekiska delar av befolkningen har uppfattats som provokationer och därmed försvårat förhandlingsläget.

Genom att Sverige deltar i FN-övervakningen på Cypern har vi påtagit oss ett visst ansvar för händelseutvecklingen där och visat vårt intresse av en fredlig lösning som tillgodoser befolkningens demokratiska rättigheter.

Jag vill mot denna bakgrund fråga utrikesministern:

Vad avser regeringen göra för att motverka sådana åtgärder som försvårar en lösning av Cypernfrågan i enlighet med FN:s strävanden?

1979/80:345 av *Ingrid Sundberg* (m) till statsministern om utformningen av visst informationsmaterial:

Genom konsumentombudsmannen kan brott mot marknadsföringslagen beivras. Därigenom säkras inte bara konsumentens rätt till riktig information om en vara, också producenten garanteras att hans produkt inte används på ett otillbörligt sätt i ett konkurrerande företags marknadsföring.

Enligt tryckfrihetsförordningen har var och en rätt att ge ut i tryck vad han eller hon önskar. Enskild person eller organisation kan genom utformningen av t. ex. informationsmaterial ge detta en prägel av statlig eller kommunal information och därigenom grovt vilseleda mottagarna. Av tradition och erfarenhet betraktas nämligen officiell information som betydelsefull.

Med anledning av det anförda önskar jag fråga:

Vilka krav bör ställas på tryckt information som utsänds till hushållen för att det klart skall framgå att materialet inte kommer från officiell myndighet?

1979/80:346 av *Ingrid Sundberg* (m) till socialministern om sjukförsäkringsförmånerna vid arbete i annat nordiskt land:

Det är inte ovanligt att en person är bosatt i ett nordiskt land men utför sitt arbete i ett annat. De nordiska länderna träffade den 6 februari 1975 en överenskommelse om förmåner vid sjukdom, havandeskap och barnsbörd i vilken stadgas att den som är bosatt i ett av de fördragsslutande länderna men utför arbete som anställd i ett annat av länderna skall vara tillförsäkrad sjukpenning för anställningsinkomsten i sysselsättningslandet.

För en viss grupp människor tycks dock inga sjukförsäkringsförmåner gälla. Det gäller dem som är anställda, bosatta och betalar skatt i Sverige men utför sitt dagliga arbete under mer än 12 månader i annat nordiskt land för svenskt företags räkning. Trots att företaget där de är anställda betalar lagstadgade sociala avgifter har den anställde inga möjligheter att få ersättning vid sjukdom, havandeskap eller barnsbörd.

Med anledning av detta önskar jag fråga socialministern:

Anser statsrådet det riktigt att svensk person, anställd av svenskt företag och bosatt och beskattad i Sverige saknar möjlighet till ersättning vid sjukdom, havandeskap och barnsbörd, därför att han utför sitt arbete i annat nordiskt land?

1979/80:347 av *Nils-Olof Grönhagen* (s) till kommunikationsministern om Linjeflyg AB:s flygtrafik på vissa mindre flygplatser:

Linjeflyg AB har i dagarna ifrågasatt om det med hänsyn till redovisade förluster är möjligt att fortsättningsvis bedriva flygtrafik på ett antal flygplatser, bl. . på Kramfors flygplats.

Då Kramfors flygplats tillkommit av bl. a. regionalpolitiska skäl kommer därför en eventuell nedläggning av flygtrafiken att få svåra regionalpolitiska följder.

Jag vill fråga kommunikationsministern:

Vad avser statsrådet vidtagna för åtgärder för att säkerställa en fortsatt flygtrafik på de flygplatser Linjeflyg ifrågasatt, bl. a. Kramfors?

Torsdagen den
21 februari 1980

*Meddelande om
frågor*

1979/80:348 av *Gunnel Jonäng* (c) till utrikesministern om arbetsförhållandena för den svenska nedrustningsdelegationen i Genève:

Den svenska nedrustningsdelegationen i Genève har helt otillräckliga lokalteter till sitt förfogande. Lokalteterna var till fyllest när delegationen flyttade in i dem för tio år sedan. Men under denna tid har Sveriges internationella engagemang intensifierats, vilket innebär ständiga parallella möten och delegationer, med därav följande ökat behov av utrymme. De administrativa uppgifterna har också ökat.

Är utrikesministern beredd att medverka till att skyndsamt underlätta arbetsförhållandena för den svenska nedrustningsdelegationens personal i detta avseende?

1979/80:349 av *Gunnel Jonäng* (c) till industriministern om åtgärder för att trygga sysselsättningen i Bollnäs:

Bollnäs kommun arbetar på ett föredömligt sätt för att bevara och stärka sysselsättningen i kommunen. Nu har emellertid flera företag råkat i svårigheter, både möbelfirman Record AB och trädgårdsföretaget Blom-Rosa AB. Dessa företag sysselsätter tillsammans närmare 300 personer.

Företagskriserna har orsakat oro bland de anställda.

Är industriministern beredd att medverka till att trygga sysselsättningen för de anställda vid de båda företagen?

den 21 februari

1979/80:350 av *John Andersson* (vpk) till kommunikationsministern om lämpligheten av ackordslön för transportfordonsförare:

Trafiken bör göras så säker som möjligt. Trots detta förekommer att förare av vissa transportfordon har ackord som löneform – de kör alltså bil på ackord. Detta har inte minst från trafiksäkerhetssynpunkt många gånger kritiserats av de berörda.

Mot denna bakgrund vill jag fråga kommunikationsministern:

Anser kommunikationsministern det förenligt med främjande av trafiksäkerheten att förare vid transporter med landsvägsfordon betalas med ackordslön?

1979/80:351 av *Börje Nilsson* (s) till industriministern om åtgärder för att garantera leveranser av råvara till Broby Industrier AB:

Sysselsättningen är på nytt allvarligt hotad vid Broby Industrier AB i Kristianstads län. Ett 70-tal anställda permitteras under två veckor från den 3 mars. Härutöver vill ägarna, det danska företaget Novopan, minska produktionen genom övergång från fem till fyra skift. Anledningen till driftstörningarna är brist på björkmassaved, beroende på begränsning i avverkning framför allt inom det privata skogsbruket.

Redan för ett år sedan uttalade Pappers avdelning farhågor för att denna

situation skulle uppstå. Bristen på råvara utgör ett allvarligt hot mot hela företaget med sammanlagt 170 anställda. Genom att regeringen underlåtit att planera och styra har de anställda hamnat i denna ytterst besvärliga situation. För framtiden måste avverkningen inom skogen ske på ett sådant sätt att hänsyn tas till de anställdas rätt till arbete och trygghet.

Mot bakgrund av det anförda vill jag ställa följande fråga till industriministern:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidtaga för att garantera leveranserna av råvara till Broby Industrier AB?

1979/80:352 av *Britta Hammarbacken* (c) till jordbruksministern om dumpningen av radioaktivt avfall i haven:

Enligt tidningsuppgifter rapporterar det internationella kontrollorganet NEA oroande halter av radioaktivitet till havs. En bidragande orsak till detta torde vara dumpning av s. k. lågaktivt avfall. I juni detta år skall enligt samma källa ytterligare 5 800 ton dumpas i Nordatlanten. Med anledning av det anförda vill jag fråga jordbruksministern:

1. Ingår svenska atomsopor i denna planerade dumpning? Om inte, hur hanteras dessa inom landet?

2. Vilka åtgärder planeras inom regeringen för att via internationella organ hejda ytterligare sådan nedsmutsning av haven?

1979/80:353 av *Gabriel Romanus* (fp) till statsrådet Olof Johansson om statsanställdas rätt till deltidsarbete:

Regeringen har utfärdat en ny deltidsförordning i stället för det cirkulär om deltidsarbete som tidigare gällde.

I cirkuläret uttalades att det är angeläget att myndigheterna utnyttjar möjligheterna att erbjuda deltidsarbete. Även i övrigt präglades cirkuläret av en positiv inställning till att statens anställda skall kunna få sin arbetstid anpassad efter individuella behov.

Sådana inslag saknas i den nya förordningen. Det förutskickas dock att ytterligare föreskrifter kan utfärdas av statens arbetsgivarverk.

Jag ber därför att få fråga statsrådet Olof Johansson:

Vill statsrådet uttala att statliga myndigheter liksom tidigare bör underlätta för de anställda att få deltidsarbete?

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 13.35.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert